

Sygn. akt II CSKP 630/22

POSTANOWIENIE

Dnia 26 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz (przewodniczący)

SSN Beata Janiszewska

SSN Mariusz Łodko (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa [...] Bank [...] S.A. w W.

przeciwko M. M. i B. M.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 26 maja 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 20 lutego 2020 r., sygn. akt I ACa [...],

zwraca skargę kasacyjną Sądowi Apelacyjnemu w [...] celem usunięcia dostrzeżonego braku polegającego na wniesieniu odpowiedzi na skargę przez osobę, która nie wykazała umocowania do działania w imieniu powódki (art. 89 § 1 w zw. z art. 398⁷ § 2 k.p.c.).

UZASADNIENIE

Pozwani wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...). W imieniu powodowej spółki odpowiedź na skargę kasacyjną wniósł pełnomocnik - r.pr. A. G.. Pełnomocnictwo substytucyjne do działania w imieniu powódki dla r.pr. A. G. zostało udzielone przez innego pełnomocnika substytucyjnego - adw. M. G. (k. 328), który z kolei działa na podstawie pełnomocnictwa udzielonego trzem

radcom prawnym (k. 186 - 187). Dołączona do akt kopia tego pełnomocnictwa i pełnomocnictwa substytucyjnego dla adw. M. G. została poświadczona za zgodność z oryginałem przez innego pełnomocnika substytucyjnego - r.pr. K. R..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie zaistniały podstawy do zwrotu skargi kasacyjnej wraz z aktami sprawy Sądowi drugiej instancji w celu usunięcia dostrzeżonego braku, wskazanego w treści postanowienia. Stosownie do art. 89 § 1 zd. 1 k.p.c. pełnomocnik jest obowiązany przy pierwszej czynności procesowej dołączyć do akt sprawy pełnomocnictwo z podpisem mocodawcy lub wierzytelny odpis pełnomocnictwa wraz z odpisem dla strony przeciwnej. Niewykonanie wskazanego obowiązku stanowi usuwalny brak formalny pisma.

Z art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c. wynika, że adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, a także radca Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie. Pełnomocnictwo udzielone przez powódkę, zostało uwierzytelnione przez pełnomocnika substytucyjnego - r.pr. K. R., która to czynność nie zdezaktualizowało obowiązku, o którym mowa w art. 89 § 1 zd. 1 k.p.c., w odniesieniu do pozostałych wymienionych w pełnomocnictwie substytucyjnym osób, w tym adw. M. G..

Wykładni art. 89 § 1 k.p.c. dokonano w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2009 r., III CZP 118/08, która dotyczyła wprawdzie problemu uwierzytelniania pełnomocnictwa głównego przez substytutę, jednak zawierała w swych motywach przekonujące poglądy o daleko idących konsekwencjach, także dla niniejszej sprawy. Do głównych wyznaczników stanowiska zajętego w ww. uchwale należy zaliczyć stwierdzenia o zasadniczym powierzeniu funkcji uwierzytelniania dokumentów notariuszom, o braku generalnej kompetencji osób wykonujących zawody wskazane w art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c. do dokonywania poświadczeń dokumentów, o potrzebie uwzględnienia literalnego brzmienia przywołanego ostatnio przepisu oraz braku podstaw do dokonania rozszerzającej wykładni przepisów wprowadzających rozwiązania stanowiące wyjątki od reguły.

Motywy te pozostają aktualne także w obecnym stanie prawnym, z tym zastrzeżeniem, że w art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c. w jego obecnym brzmieniu wskazane są także inne dokumenty służące wykazaniu udzielenia pełnomocnictwa. Brzmienie tego przepisu (*verba legis* „udzielnego im pełnomocnictwa”, „ich umocowanie”) nadal nie daje jednak podstaw do szerokiego ujmowania kompetencji przyznanej w nim adwokatom, radcom prawnym, rzecznikom patentowym oraz radcom PGRP. Wbrew zapatrywaniom wyrażonym w postanowieniu Sądu Najwyższego z 6 lutego 2013 r., V CZ 165/12, osoby te zasadniczo nadal nie mają ogólnych uprawnień do poświadczania dokumentów; przepisy regulujące wykonywanie wskazanych zawodów, *in casu* art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, nie ustanawiają norm o charakterze kompetencyjnym. Przywołana ostatnio regulacja wyraźnie wskazuje, że na prawo sporządzania poświadczeń odpisów dokumentów za zgodność z okazanym oryginałem w zakresie określonym odrębnymi przepisami. Unormowanie to samo w sobie nie przyznaje więc radcy prawnemu żadnej kompetencji, a jedynie wskazuje na uregulowanie jej w odrębnych aktach normatywnych oraz określa sposób wykonywania tej kompetencji.

Z wykładni art. 89 § 1 zd. 1 k.p.c. wywodzi się, w zasadzie powszechnie aprobowane stanowisko, zgodnie z którym pełnomocnik procesowy musi przyjąć pełnomocnictwo, przy czym za spełnienie tego wymagania uznawane jest również przedłożenie do akt sprawy dokumentu pełnomocnictwa i powołanie się na nań. Tak samo wypada ocenić powołanie się na pełnomocnictwo znajdujące się już w aktach sprawy, a dotyczące ustanowienia kilku pełnomocników. Jeśli jednak odpis takiego pełnomocnictwa był uprzednio poświadczony przez inną wskazaną w nim osobę, to aktualnie stawający adwokat lub radca prawny powinien przy „pierwszej czynności” dokonywanej przez siebie (art. 89 § 1 k.p.c.) dokonać stosownego poświadczenia. Przedstawiając stosowny dokument, pełnomocnik potwierdza, że jest umocowany do działania w imieniu mocodawcy.

Opisane wyżej względy, w tym zwłaszcza wyjątkowy charakter art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c., przemawiają za odrzuceniem stanowiska, że pełnomocnik, poświadczając pełnomocnictwo udzielone kilku osobom wykonującym zawód wskazany w przywołanym przepisie, uwierzytelnia pełnomocnictwo także w zakresie, w jakim

udzielono go innym osobom. Wynikająca ze wskazanego przepisu kompetencja służy bowiem wyłącznie realizacji interesu tego pełnomocnika, który dokonuje poświadczenia. Z tego samego względu dokonane na podstawie art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c. poświadczenie nie nadaje mocy wierzytelnego odpisu innym oświadczeniom i informacjom, które mogą być incydentalnie zawarte w dokumencie obejmującym swoją treścią pełnomocnictwo procesowe. Odmienna wykładnia omawianych regulacji byłaby nie tylko sprzeczna z ich funkcją, którą jest ułatwienie pełnomocnikowi zgłaszającemu się do sprawy wykazanie swego umocowania, lecz również prowadziłaby do pozaustawowego poszerzenia wyjątkowej kompetencji, stanowiącej odstępstwo od ogólnych zasad systemu prawa.

Wzmocnieniem dla powyższego stanowiska są również wnioski płynące z porównania treści art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c. z art. 129 § 2 k.p.c. Wymaga podkreślenia, że zakresy zastosowania tych unormowań są rozłączne. Drugi ze wskazanych przepisów przyznaje występującemu w sprawie pełnomocnikowi strony, będącemu adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą PGRP, szeroką kompetencję do poświadczania dokumentów za zgodność z oryginałem. Dotyczy to jednak osoby, która występuje już w sprawie, a zatem uprzednio spełniła wymagania stawiane w art. 89 § 1 k.p.c. w związku z wykazaniem swego umocowania do reprezentacji strony postępowania, także przez uwierzytelnienie odpisu pełnomocnictwa oraz odpisów innych dokumentów wykazujących to umocowanie. Kompetencja unormowana w art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c. przysługuje szerszej kategorii podmiotów, jednak jednocześnie węższy jest jej zakres przedmiotowy, funkcjonalnie związany, a ściślej: zdeterminowany celem uwierzytelnienia, tzn. wykazania umocowania konkretnego pełnomocnika; ma ona przy tym znaczenie wyłącznie na wcześniejszym etapie toku czynności związanego z podjęciem wykonywania funkcji pełnomocnika procesowego.

Powyższe oznacza, że konieczny okazał się zwrot skargi kasacyjnej do Sądu drugiej instancji w celu usunięcia nieprawidłowości związanych z reprezentacją powódki.

jw